

Spotkanie wydawców poświęcone projektowi „Wydawcy niewidomym. Biblioteka cyfrowa IBUK Libra Light”

Księgarnia MITO, 24.03.2017

W spotkaniu poświęconym udostępnianiu treści osobom niewidzącym z wykorzystaniem cyfrowej technologii wzięły udział następujące wydawnictwa: Czarna Owca, Nasza Księgarnia, Prószyński Media, Rebis, Wydawnictwo Literackie, Zysk i S-Ka – reprezentowani przez p. Annę Gajewską i p. Marka Dobrowolskiego z Platformy Dystrybucyjnej Wydawnictw, Wolters Kluwer- reprezentowane przez p. Justynę Kossak i p. Włodzimierza Albina, Agora- reprezentowana przez p. Beatę Gutowską, Wydawnictwo Sonia Draga reprezentowane przez p. Arkadiusza Kuczyńskiego i p. Krzysztofa Bujalskiego, LSP reprezentowane przez p. Grzegorza Majerowicza, WN PWN reprezentowane przez p. Natalię Michałek.

W spotkaniu uczestniczyły również p. Monika Cieniewska – dyrektor Działu Zbioru dla Niewidomych Główniej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, p. Natalia Michałek - Kierownik ds. Projektów Internetowych i Baz Danych WN PWN, p. Anna Chojnacka - Kierownik ds. Handlu Publikacji Elektronicznych OSDW Azymut oraz p. mec. Agata Paszek, kancelaria prawna.

Spotkanie otworzył Prezes Polskiej Izby Książki, Włodzimierz Albin, organizatora spotkania. P. Włodzimierz Albin powitał zebranych i przedstawił cel spotkania: prezentację platformy IBUK LIBRA LIGHT jako realizacji postanowień Traktatu z Marrakeszu z 2013 roku o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, słabowidzącym i osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającym zapoznanie się z drukiem, który Polska podpisała wraz z 129 krajami. Przypomniał, że biblioteka cyfrowa IBUK Libra Light powstała z inicjatywy MKiDN i PIK, a jest - w zakresie platformy cyfrowej - realizowana na mocy umowy IK z PWN.

Jako pierwsza prelegentka głos zabrała pani Monika Cieniewska – dyrektor Działu Zbioru dla Niewidomych Główniej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, która opowiedziała o pracy biblioteki i czytaniu przez osoby niewidome podkreślając, że są to osoby, które korzystają w dużej mierze z zasobów bibliotek, a nie mają własnych książek w domu, ze względu na duży koszt wyprodukowania książek zapisanych alfabetem Braille’a (ok. 10 tys. za jeden egz.) i książek dźwiękowych (audiobooków) ok. 1-3 tys. – koszt godziny nagrania. Pani Monika Cieniewska powiedziała, że Platforma IBUK Libra Light to wielka szansa dla niewidomych w legalnym dostępie do publikacji, w pierwszej kolejności do beletrystyki, a z czasem, jak wyraziła nadzieję, gdy system będzie umożliwiał konwertowanie bardziej skomplikowanego tekstu (m.in. przypisy) również do książek naukowych i fachowych. Zwróciła uwagę, że obecnie niewidomi w Polsce mają dostęp do ok. 5% opublikowanych dzieł.

Pani Natalia Michałek – Kierownik ds. projektów internetowych i baz danych WN PWN, omówiła sposób korzystania z platformy przez osoby niewidome. Przypomniała, że platforma powstała na bazie IBUK LIBRA, na której WN PWN od 2008 roku udostępnia treści elektroniczne bibliotekom i instytucjom. IBUK Libra Light została przystosowana do pracy z czytnikiem NVDA i większością narzędzi adaptujących tekst (linijka brajlowska, syntezytor mowy). Beneficjentami platformy są osoby niewidome i niedowidzące i nie mogące korzystać z książek drukowanych, które posiadają ważne orzeczenia lekarskie – tylko te osoby otrzymują kody weryfikacyjne umożliwiające pobranie plików z platformy na własne urządzenie, takiej możliwości nie mają nawet pracownicy bibliotek. Każdy plik pobierany z platformy w formacie ePUB i mp3 jest indywidualnie zabezpieczony WATERMARKIEM.

Na dzień 23.03.br. z platformy IBUK Libra Light korzystało 350 upoważnionych użytkowników. Dysponentami kodów pin, umożliwiających korzystanie z platformy oprócz Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, będą – po stosownym przeszkoleniu - biblioteki wojewódzkie.

Pani Anna Chojnacka – Kierownik ds. Handlu Publikacjami Elektronicznymi OSDW Azymut przedstawiła zasady współpracy z wydawcami w ramach realizacji projektu w części, powierzonej OSDW Azymut:

- Azymut, po podpisaniu umowy, przyjmuje od wydawców pliki w formacie: ePUB, mp3 lub pdf z warstwą tekstową (prosta beletrystyka); na tym etapie nie przyjmowane są e-booki w formacie PDF lub MOBI ani też e-booki naukowe z wykresami, fotografiami, tabelami, przypisami
- co miesiąc Azymut dostarcza każdemu wydawcy raport z pobrań każdego tytułu
- data wygaśnięcia praw elektronicznych zawarta w repozytorium OSDW Azymut powoduje automatyczne wycofanie tytułu z oferty systemu

Na dzień 23.03. do projektu przystąpiło 29 wydawnictw, przekazując 700 tytułów , w tym 90 audiobooków.

Aspekty prawne projektu omówiła pani mec Agata Paszek. W przygotowanej opinii prawnej uwypukliła najważniejsze konkluzje dla wydawców:

- Traktat z Marrakeszu został podpisany przez Polskę. Jeszcze nie został ratyfikowany przez państwa Unii Europejskiej (trwał spór, czy Traktat ratyfikuje Unia w imieniu krajów członkowskich, czy każde z nich). Jego postanowienia mogą być w Polsce realizowane obecnie na podstawie Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych: Art. 33¹. Dozwolony użytek publiczny; osoby niepełnosprawne „Wolno korzystać z już rozpowszechnionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli to korzystnie odnosi się bezpośrednio do ich upośledzenia, nie ma zarobkowego charakteru i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia”.
- Korzystanie dla dobra osób niepełnosprawnych nie pociąga za sobą konieczności zapłaty wynagrodzenia na rzecz uprawnionych – zatem wydawca przekazując treści platformie IBUK LIBRA LIGHT celem ich udostępnienia beneficjentom nie jest zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia na rzecz uprawnionych.
- Korzystanie z utworów (przedmiotów praw pokrewnych) autorów polskich i zagranicznych dla dobra osób niepełnosprawnych na terytorium Polski znajduje oparcie w art. 33.1. pr. aut w związku z art. 5 pr. aut. – z tym, że zasięg działania powołanych przepisów polskiej ustawy ogranicza się do terytorium Polski- ZASADA TERYTORIALIZMU i ASYMILACJI.

notatkę sporządziła: Agnieszka Szczęsna/Biuro PIK 27.03.2017